

■ Comunicat de premsa ■

## **Calvet: “El 2021 marcarà un punt d’inflexió en biodiversitat, amb el Fons de Patrimoni Natural que multiplicarà per 10 el pressupost del 2016”**

- El Departament de Territori i Sostenibilitat i els centres de referència en biodiversitat de Catalunya presenten l’informe ‘L’Estat de la natura i la biodiversitat a Catalunya 2020’, que ha comptat amb la col·laboració de més de 40 entitats i s’ha basat en dades i evidències científiques recollides per centenars de persones
- El conseller de Territori i Sostenibilitat, Damià Calvet, ha clos l’acte amb la conferència ‘Quatre palanques de canvi i un punt d’inflexió’, on ha posat de relleu les dades d’aquest estudi
- Segons els resultats d’aquest informe, la pèrdua de població en les dues darreres dècades supera el 50% en les espècies d’animals que viuen en rius, llacs i aiguamolls, el 30% en les d’ambients agrícoles i prats, i el 10% en les que habiten boscos i matollars
- Aquest informe, anàleg als presentats per Nacions Unides, la Comissió Europea i els països més avançats, demostra que Catalunya no és aliena a la situació d’emergència mundial per la pèrdua de biodiversitat (60%) si bé amb una intensitat menor (25%)
- L’informe avala les apostes que ha fet el Govern els darrers tres anys, entre les quals l’aprovació d’una Estratègia del patrimoni natural i la biodiversitat, la creació de l’Agència de la Natura de Catalunya o el desplegament d’un Fons econòmic específic per a les polítiques del medi natural

## ■ Comunicat de premsa ■



Catalunya viu un declivi progressiu i generalitzat de la seva biodiversitat, segons es desprèn de l'informe '**Estat de la Natura a Catalunya 2020**', la primera avaluació de la biodiversitat basada en la millor evidència científica disponible.

El document posa en evidència que les poblacions de vertebrats (peixos, rèptils, amfibis, ocells i mamífers) i d'invertebrats (papallones) sobre les que es tenen dades de seguiment a llarg termini han perdut, de mitjana, un de cada quatre individus (un 25%) els darrers 18 anys. La tendència és la mateixa que escala global però de menor intensitat que l'enregistrada a abast mundial, que arriba a una reducció del 60% des del 1970.

En el marc de la presentació de l'informe, el conseller de Territori i Sostenibilitat, Damià Calvet, ha clos l'acte amb la conferència "Quatre palanques de canvi i un punt d'inflexió". Calvet ha posat de relleu les dades d'aquest informe, tenint en compte especialment les dificultats derivades de la pandèmia pel que fa a la seva elaboració. Ha assegurat que **"el 2021 marcarà un punt d'inflexió en matèria de biodiversitat, perquè comptarem amb el Fons del Patrimoni Natural, que multiplicarà per 10 el pressupost del 2016"**.

**"Si de debò preteníem impulsar polítiques de biodiversitat sòlides i ambicioses aquesta legislatura havíem de tenir una visió compartida de la situació, basada en evidències científiques i en la millor informació disponible"**, ha dit el conseller. La resposta a aquesta necessitat és **"la creació de l'Observatori del patrimoni natural i la biodiversitat, i l'informe que avui presentem"**, ha dit Calvet. En segon lloc, **"calia un full de ruta compartit, que ja tenim, que és l'Estratègia del patrimoni natural i la biodiversitat"**. En tercer lloc, **"calia més múscul, i per això s'ha creat l'Agència de la Natura"**, i en quart lloc, **"benzina, amb el Fons del Patrimoni Natural"**.

Per al conseller, **"aquest informe s'ha d'entendre com una fita de país, una de les quatre palanques de canvi que preteníem per provocar un punt d'inflexió en polítiques de natura"**.

## ■ Comunicat de premsa ■

---

En aquest sentit, ha apuntat que **“el desplegament de l’Estratègia del patrimoni natural i la biodiversitat serà una realitat tangible i auditada el 2021”**. A més, ha dit afegit que **“amb l’Agència de la Natura volem dotar aquest àmbit de més operativitat, més eficàcia, més recursos econòmics, i expertesa en recursos humans”**.

Davant els resultats de l’informe presentat avui, el conseller ha dit que **“el conjunt del Govern, els agents econòmics i socials, la ciutadania, n’ha de prendre bona nota i actuar en conseqüència”**, perquè **“Catalunya no és aliena a la situació d’emergència planetària”**. En aquest sentit, ha recordat que la pèrdua de biodiversitat és menor que la que es dona a escala mundial (de l’ordre del 60% en quatre dècades), però ha insistit que **“una pèrdua mitjana del 25% en només dues dècades l’hem de considerar alarmant”**.

Per la seva banda, el director general de Polítiques Ambientals i Medi Natural, Ferran Miralles, ha presentat el projecte de l’Observatori del Patrimoni Natural i la Biodiversitat de Catalunya, **“que esperem que sigui una realitat el 2021”**. Ha afirmat que **“vol ser l’ens de referència de generació de coneixement perquè les polítiques de conservació de la natura estiguin fonamentades en indicadors quantificables i en evidències científiques”**. Miralles ha defensat que **“volem una gestió de la natura adaptativa, perquè aprendre del que fem és essencial, i poder avaluar quines mesures han estat útils i quines s’han de reajustar”**.

L’informe demostra que la pèrdua de biodiversitat a Catalunya no és igual en els diversos ambients o hàbitats: és d’un 54% per a les espècies animals que viuen en rius, llacs i aiguamolls, un 34% per a les d’ambients agrícoles i prats i un 12% per a les de boscos i matollars. Al mar, les dades disponibles indiquen una situació també desfavorable, per bé que les dades no són prou completes.

## ■ Comunicat de premsa ■

Aquesta pèrdua d'animals al territori català està directament relacionada amb l'alteració dels seus hàbitats. Els canvis en els usos del sòl i l'explotació directa en són



els principals responsables, si bé el canvi climàtic i l'arribada d'espècies exòtiques invasores tenen un impacte cada cop més gran. El motiu de fons d'aquesta tendència és un model socioeconòmic que intensifica l'obtenció de recursos en determinades àrees i n'abandona d'altres que havien estat utilitzades de manera més sostenible.

### L'informe, un esforç col·lectiu i basat en evidències científiques

L'informe "Estat de la Natura a Catalunya 2020" ha estat un encàrrec del Departament de Territori i Sostenibilitat (DTES) al Centre de Ciència i Tecnologia Forestal de Catalunya (CTFC) i al Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF)", que han elaborat el document conjuntament amb l'Institut Català d'Ornitologia (ICO) i l'Institut de Ciències del Mar (ICM) i amb la col·laboració dels serveis tècnics de la Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi Natural del propi Departament.

Per fer-lo, s'ha comptat amb la contribució i les dades de més de 40 entitats de recerca, universitats, administracions, associacions privades i ONGs i centenars de persones voluntàries agrupades en projectes de ciència ciutadana.

Aquest informe és una obra col·lectiva i és el resultat del coneixement generat pel país durant dècades. A Catalunya, es disposa d'alguns documents rellevants per comprendre la forma com la nostra societat està incidint sobre la biodiversitat. *Natura, ús o abús?. Llibre blanc de la gestió de la natura als Països Catalans (1976, 1988 i 2018-2019)* o *l'Informe sobre l'Estat i les tendències del medi natural a Catalunya (2010)* de l'Institut d'Estudis Catalans formen part d'aquest llegat. Però també cal tenir present l'esforç d'anàlisi col·lectiu que s'ha fet en els darrers anys i que ja s'ha comentat en el marc de l'informe de la Plataforma Intergovernamental sobre la Biodiversitat i els Serveis Ecosistèmics de Nacions Unides (IPBES) o en l'avaluació sexennal del compliment de les directives Hàbitats i Ocells que encarrega la Generalitat de Catalunya.

### L'informe posa Catalunya al nivell països més avançats

## ■ Comunicat de premsa ■

---

Aquest informe entronca amb informes d'abast internacional i europeu, com els que avaluen el compliment dels objectius d'Aichi, el Living Planet Index 2020, l'State of Nature EU o d'altres a escala regional i els aterra a Catalunya. Permet posar en context la situació particular del nostre país i ens situa al mateix nivell dels països més avançats en termes d'identificació de prioritats de conservació.



Aquest treball arriba en el moment oportú perquè a principis del 2021 està previst que els governs del món i les institucions interessades en la conservació de la natura, en la Conferència de les Parts de la Convenció sobre Diversitat Biològica, facin balanç de resultats del darrer decenni i estableixin el que s'ha vingut a anomenar l'estratègia post 2020. És un moment adient

perquè també Catalunya faci balanç de la situació i pugui participar, amb coneixement de causa, d'aquests debats.

### **L'informe, carta de presentació del futur Observatori del patrimoni natural i la biodiversitat**

Els resultats d'aquest informe avalen la necessitat de desplegar una política ambiciosa i efectiva de conservació del medi natural i la biodiversitat. En certa manera justifica les apostes que ha fet el Govern els darrers tres anys, entre les quals l'aprovació d'una Estratègia del patrimoni natural i la biodiversitat, la creació de l'Agència de la Natura de Catalunya o el desplegament d'un Fons econòmic específic per a les polítiques del medi natural.

De fet, l'informe vol ser l'inici de l'avaluació del desplegament de l'Estratègia del Patrimoni Natural i la Biodiversitat 2030. A més, l'informe recull algunes de les accions concretes que s'han dut a terme a Catalunya per revertir la pèrdua de biodiversitat. Per exemple, protegir espais naturals a través de la Xarxa d'Espais Protegits de Catalunya, o crear plans i accions de conservació d'espècies amenaçades. Aquestes i altres accions han permès mitigar la pèrdua de biodiversitat i recuperar les poblacions

## ■ Comunicat de premsa ■

---

d'algunes espècies fortament amenaçades com és el cas de la llúdriga, l'os bru o el xoriguer petit entre d'altres.

L'informe és també l'embrió i la carta de presentació de l'Observatori del patrimoni natural i la biodiversitat, un projecte del Govern que busca crear un espai de col·laboració entre la Generalitat de Catalunya, altres administracions, centres de recerca, universitats i els ens i entitats dedicades a l'estudi del medi natural per generar coneixement en l'àmbit de les polítiques de natura. L'objectiu final és que les polítiques de conservació de la natura estiguin fonamentades en indicadors quantificables i en evidències científiques.

L'Observatori, que s'espera que sigui una realitat el 2021, vol ser l'ens de referència per a l'obtenció, integració, tractament, accessibilitat i difusió de la informació sobre el patrimoni natural a Catalunya. No es concep com un centre de documentació ni un repositori d'informació, sinó com un espai de generació de coneixement orientat a la presa de decisions. Des d'un primer moment ha de mirar de donar respostes, perquè només buscant respostes serà possible construir el sistema d'informació que necessitem.

**9 de desembre de 2020**

## **ANNEX. Síntesi de resultats de l'informe**

### **Un indicador global de Nacions Unides**

Per fer la diagnosi de la biodiversitat a Catalunya s'ha adaptat al context d'aquest territori el Living Planet Index (LPI), un indicador global emprat per Nacions Unides per fer el seguiment de la biodiversitat al planeta, que de moment es basa només en informació sobre els animals vertebrats. En el cas de Catalunya, com han fet altres països europeus, s'hi ha afegit informació d'invertebrats (només papallones). L'LPI-Cat s'ha calculat a partir de les dades de tendències de 321 espècies incloses en 7 programes de seguiment a gran escala i a llarg termini que Catalunya té actius actualment.

### **Més bosc però poc madur**

Catalunya és un país cada cop més forestal. Tot i això, aquest augment de superfície forestal no respon a un increment de la millora de la biodiversitat. L'excés de boscos joves sense una gestió forestal orientada a accelerar la successió ecològica i la manca de boscos madurs fa que no es registrin millores importants en les espècies d'animals d'ambients forestals. A Catalunya, en una escala de maduresa de l'1 al 10, els boscos

## ■ Comunicat de premsa ■

---

han passat de tenir un grau de 1'8 a 2'3, és una dada positiva però insuficient, ja que per assolir un bon grau de maduresa i crear ecosistemes complexes amb gran biodiversitat els boscos necessiten centenars d'anys. De fet, l'informe conclou que les espècies d'animals més associades al bosc s'han mantingut força estables, mentre que les espècies pròpies de matollars han patit una davallada constant i molt pronunciada, sobretot en el cas de les papallones pròpies de matollars, que han disminuït un 57% des del 1995. Això és fruit de l'abandonament continuat de molts prats i cultius, que ha fet que la major part de la superfície que ocupaven aquests espais hagi estat substituïda, primer per matollars, i ara per boscos en creixement.

### **El valor de l'agricultura sostenible**

Les poblacions d'animals que viuen en prats i ambients agrícoles han perdut un 34% dels seus individus en poc menys de vint anys. Les espècies més afectades de les que es disposa de dades a llarg termini són els ocells estèpics, que depenen de les terres de secà i dels camps en guaret, i les papallones diürnes de prats i pastures, que han caigut un 71%. Per revertir aquesta tendència l'informe recull la importància de mantenir i recuperar les pastures, les practiques agrícoles i ramaderes tradicionals, els marges dels cultius i els guarets, etc. Un conjunt d'accions capaces de crear microhàbitats vitals per conservar la biodiversitat.

Les zones agrícoles estan immerses des de fa dècades en un procés dual a Catalunya: per una banda pateixen l'abandonament dels terrenys menys productius o abruptes i, de l'altra, la intensificació de l'agricultura en les àrees més productives i planes. Les xifres que recull l'informe indiquen que el consum de fitosanitaris s'ha doblat en 13 anys i la riquesa de plantes arvenses en camps de cereal (sovint batejades com a males herbes) ha caigut un 50% en les últimes dècades .

En el context d'intensificació agrícola es fa palès que determinades pràctiques associades a l'agricultura ecològica són beneficioses, perquè eviten l'ús de fitosanitaris de síntesi industrials i de fertilitzants químics i utilitzen tècniques de rotació de cultius anuals més diversos. Actualment el terreny explotat amb pràctiques d'agricultura ecològica (excepte prats, pastures i farratges), si bé està en forta expansió a Catalunya, amb més de més de 61.000 hectàrees, encara representa només el 7,1% del total de superfície conreada al país.

### **Excés de pressió humana als rius**

L'activitat humana afecta greument els rius de Catalunya i, per tant, és on la biodiversitat n'està patint les conseqüències més crítiques. S'observa una regressió clara de les poblacions d'animals als rius i llacs, que han perdut el 50% dels seus individus els darrers vint anys. A més, gairebé el 80% de les espècies avaluades presenta un estat de conservació desfavorable, especialment els peixos autòctons que han perdut 9 de cada 10 individus, a causa, principalment de la pressió dels peixos

## ■ Comunicat de premsa ■

---

exòtics. Actualment es troben espècies exòtiques invasores en el 64% dels cursos fluvials i en el 73% de les zones humides.

A banda de les espècies exòtiques, les aigües continentals han patit els efectes de les captacions, la contaminació i l'artificialització que afecta a més de la meitat dels rius de Catalunya, amb ocupació de planes al·luvials i lleres, i amb la consegüent pèrdua de riberes i els hàbitats que les ocupen.

Malgrat que les aigües residuals urbanes, agrícoles i industrials contaminen encara el 45% dels cursos fluvials, el Pla de Sanejament de Catalunya ha millorat substancialment la qualitat de l'aigua de molts rius en els darrers 40 anys. Aquestes millores encara no tenen una repercussió directa en la millora de la biodiversitat a causa de la inèrcia dels sistemes biològics, però es detecten ja alguns indicadors positius, com la presència cada cop major d'invertebrats aquàtics. Aquesta millora s'aprecia fins i tot a rius com el Llobregat, exposat a múltiples impactes humans, on s'ha vist el retorn d'un animal emblemàtic com la llúdriga.

### **Un mars divers però desconegut**

El document de diagnosi posa en evidència la riquesa de la biodiversitat marina a Catalunya, però hi manca informació bàsica sobre el seu estat per garantir-ne la conservació.

La Mediterrània acull una elevada biodiversitat marina: en menys de l'1% de la superfície marina del planeta s'hi troba un 10% de totes les espècies marines, de les quals un 30% són endèmiques. Ara bé, la sobrepesca, la pressió demogràfica a la costa i el canvi climàtic estan tenint impactes cada cop més importants sobre els ambients marins de les costes catalanes. En el cas de la pesca, l'informe apunta que, a nivell mundial, el 33,1% dels peixos d'interès comercial estan sent sobreexplotats, i que a la Mediterrània això també afecta a altres espècies d'interès comercial com les gambes i els cefalòpodes. Així mateix, tècniques de pesca com ara l'arrossegament empobreixen el fons marí i atrapen espècies amenaçades de forma accidental. És el cas d'alguns peixos cartilaginosa (a Catalunya el 65% dels taurons i el 42% de les ratjades ja estan considerades en perill d'extinció), tortugues i ocells (sobretot les baldrigues). L'informe destaca la importància de les reserves marines per a la recuperació de moltes espècies, posant d'exemple la Reserva Natural Parcial marina de les Medes, on han augmentat les poblacions de peixos, sobretot dins de la reserva, però també a l'àrea perifèrica.

Per altra banda, es constata que el canvi climàtic està tenint efectes evidents en el medi marí català, amb les proliferacions d'espècies associades a l'escalfament de l'aigua, com ara algunes meduses i algues filamentoses, i la recurrència d'ones de calor marines, que estan provocant episodis cada cop més freqüents de mortalitat



## ■ Comunicat de premsa ■

---

massiva de diferents espècies. Aquests episodis sovint afecten espècies amb interès comercial, com és el cas del musclo al Delta de l'Ebre.

### **Catalunya, territori clau en matèria de conservació**

A Catalunya hi viuen 173 espècies que estan considerades en risc d'extinció al planeta, de les quals més del 10% dels peixos, amfibis i rèptils. I, alhora, el territori català acull 245 espècies i 99 hàbitats d'interès comunitari, inclosos a les directives europees de protecció de la natura (Directiva Hàbitats i Directiva Ocells). El cas dels ocells és especialment destacable, ja que a Catalunya es troben fins a 89 espècies d'ocells d'interès comunitari de presència regular, que representen el 44% dels ocells inclosos en la Directiva Ocells, en tan sols el 0,7% de la superfície total de la Unió Europea. Tot i això, al desembre es van publicar els resultats catalans que s'inclouen en el seguiment d'aquestes directives i que apuntaven que Catalunya havia d'enfortir les polítiques de conservació de la biodiversitat [perquè el 75% de les espècies i el 58% dels hàbitats d'interès comunitari presentaven un estat de conservació desfavorable.](#)